

Versnellingsagenda nieuwe eiwitten

Hans Dagevos en Marleen C. Onwezen

De realisatie van een andere balans in de verhouding tussen dierlijke en plantaardige eiwitten in het Nederlandse dieet betekent een aanzienlijke verandering in het doorsnee eetpatroon van de Nederlandse bevolking. Het meerjarige onderzoeksproject 'Versnellingsagenda nieuwe eiwitten' richt zich op het aandragen van praktische mogelijkheden en wetenschappelijke inzichten die kunnen bijdragen aan de (versnelde) realisatie van de in 2022 neergelegde beleidsdoelstelling naar een ombuiging in de verhouding tussen dierlijke en plantaardige eiwitconsumptie naar 50:50 in 2030.

Project Versnellingsagenda

Om beleid te ondersteunen zijn vanuit het onderzoeksproject Versnellingsagenda diverse thema's aangedragen om verder te verkennen. In samenspraak met het ministerie van LNVN zijn de volgende drie thema's geselecteerd:

Gedraginterventies

Geleidelijke
gedragsverandering

Weerstand

Het onderzoek op deze thema's in 2023 en 2024 heeft tot meerdere wetenschappelijke publicaties geleid. Elk van de drie thema's heeft een factsheet als eindproduct van het gedane beleidsondersteunende onderzoek. Deze factsheets zijn in belangrijke mate gebaseerd op de gepubliceerde wetenschappelijke artikelen (tabel 1). Aan de factsheets over respectievelijk gedragsinterventies en geleidelijke gedragsverandering liggen elk twee wetenschappelijke publicaties ten grondslag. Een wetenschappelijke overzichtsstudie ligt aan de basis van de derde factsheet over het thema weerstand.

Tabel 1 Gepubliceerde wetenschappelijke artikelen

Thema Gedragsinterventies Factsheet Beleidsopties voor gedragsinterventies om de eiwittransitie te versnellen	H. Dagevos en M.C. Onwezen (2025). 'Toward consumer-oriented food policies: A toolbox for encouraging the protein transition'. <i>Sustainability: Science, Practice and Policy</i>, 21, 2454060. M.C. Onwezen en H. Dagevos (2024). 'A meta-review of consumer behaviour studies on meat reduction and alternative protein acceptance'. <i>Food Quality and Preference</i>, 114, 105067.	Research Article Toward consumer-focused food policies: a toolbox for encouraging the protein transition Hans Dagevos & Marleen C. Onwezen Article 2454060 Received 31 Mar 2024; Accepted 11 Jan 2025; Published online: 05 Feb 2025 Cite this article https://doi.org/10.1080/15487733.2025.2454060 Full Article Figures & data References Citations Metrics Licensing Reprints & Permissions View PDF View EPUB Abstract In transitioning toward consuming more sustainable diets, it is of great importance to eat less animal-based foods. Particularly shifting to diets lower in meat is key. For several decades, numerous scholars and authoritative organizations have advocated for such a change that is less harmful to human and planetary health. Yet the large body of scientific evidence and the urgent calls for action have been largely neglected in food policymaking despite the increasing impact of climate change and escalating healthcare costs. A first and relatively minor break with this willful ignorance can be observed in the Netherlands, where the Ministry of Agriculture, Nature, and Food Quality has communicated the need for rebalancing the consumption ratio between plant-based and animal-based proteins by 2030. This innovative policy statement on modifying food-consumption patterns is taken as a starting point. In anticipation of further steps in this direction, this article presents a suite of policy instruments and strategies to give substance to demand-side protein policies that are conducive to moderating consumers' (over-)abundant intake of meat. This overview of policy measures includes conventional and controversial ones, taking the Nuffield intervention ladder as its framework. The novel policy toolbox introduced in this study intends to help muster courage for the development and implementation of consumer-targeted policy interventions to move away from meat-intensive diets. Keywords: food policy, consumer, meat reduction, sustainable diet, protein transition, intervention ladder https://doi.org/10.1080/15487733.2025.2454060
---	--	--

Food Quality and Preference

Volume 114, May 2024, 105067

Highlights

- A meta-review reveals that motivational and opportunity drivers are the most prominent.
- Most relevant drivers are motives, emotions, awareness, taste, and physical environment.
- Promising but under-researched are drivers of social and cultural environment, and skills.
- The policy perspective is underdeveloped from research designs to recommendations.
- A research agenda is proposed to support the protein transition.

Thema Geleidelijke gedragsverandering Factsheet Geleidelijke gedragsverandering: kansen en knelpunten voor vleesminderen	M.C.D. Verain, M.J. Reinders, E.P. Bouwman en H. Dagevos (2024). 'Gradual behaviour change towards meat reduction revisited: Applying the decisional balance scale in a Dutch study'. <i>Appetite</i>, 203, 107712. H. Dagevos en M.C.D. Verain (2024). 'Flexitarian foods: Do plant-based meat analogs facilitate flexitarian diets?' In: G.A. Ravishankar, et al. (eds.) <i>Handbook of Plant-Based Meat Analogs: Innovation, Technology and Quality</i>, Cambridge (MA): Academic Press, 417-433.	 Appetite Volume 203, 1 December 2024, 107712 Gradual behaviour change towards meat reduction revisited: Applying the decisional balance scale in a Dutch study Muriel C.D. Verain ^a, Machel J. Reinders ^a, Emily P. Bouwman ^b, Hans Dagevos ^a Show more + Add to Mendeley Share Cite https://doi.org/10.1016/j.appet.2024.107712 Get rights and content Under a Creative Commons license Open access Abstract Meat moderation is needed to mitigate climate change and to address issues related to animal welfare and public health. Yet little is known on the process that consumers go through towards meat-reduced diets. Strässner and Hartmann (2023) recently developed the decisional balance scale (DB scale) for meat reduction, in order to get a better understanding of the trade-offs that consumers encounter in this dietary shift. The current study sets out to replicate their German study in the Dutch context. A survey has been conducted among a representative sample of Dutch adults (N=1982). Overall, the present study corroborated Strässner and Hartmann's findings. Similar to the German situation, Legitimation is the most important barrier, and the Downsides of factory farming is the most important motivator for meat reduction in the Netherlands. The https://doi.org/10.1016/j.appet.2024.107712 Handbook of Plant-Based Meat Analogs Innovation, Technology and Quality 2024, Pages 417-433 Chapter 20 - Flexitarian foods: do plant-based meat analogs facilitate flexitarian diets? Hans Dagevos, Muriel C.D. Verain Show more + Add to Mendeley Share Cite https://doi.org/10.1016/B978-0-443-21846-0.00004-6 Get rights and content Full text access Abstract This chapter takes as its starting points that both flexitarianism and plant-based <u>meat analogs</u> (PBMA) could be considered relatively low-threshold options for transitioning into the direction of sustainable diets comprising more plant-based foods and less meat. Its focus is on whether and to what extent PBMA are perceived as appealing substitute foods to meat, especially to flexitarian consumers. Given their meat-reducing diet, it may be expected that flexitarians are particularly interested to switch to PBMA that fit easily into their diet. This chapter then poses the question: do PBMA cater flexitarians? The present study's response is that they do indeed, but mainly to heavy flexitarians ("semi-vegetarians") and much less to (medium and light) flexitarians closer to more meat-rich dietary patterns. Another remarkable outcome is that PBMA appeared particularly https://doi.org/10.1016/B978-0-443-21846-0.00004-6
Thema Weerstand Factsheet Weerstand en eiwittransitie: een verkenning	M.C. Onwezen, G. Nassar en J.A. Bouma (2024). 'Change meat resistance: Systematic literature review on consumer resistance to the alternative protein transition'. <i>Annual Review of Food Science and Technology</i>, 16, 6.1–6.20.	Review Article Subscribed Change Meat Resistance: Systematic Literature Review on Consumer Resistance to the Alternative Protein Transition M.C. Onwezen^{1,2}, G. Nassar¹, and J.A. Bouma³ View Affiliations Vol. 16 https://doi.org/10.1146/annurev-food-111523-121744 Review in Advance first posted online on December 20, 2024. (Changes may still occur before final publication.) © Copyright © 2025 by the author(s). All rights reserved Info Sections PDF Tools Share Consumer resistance significantly impedes the transition from animal-derived proteins to alternative protein sources through a dual mechanism: consumer reluctance to change entrenched meat-eating habits and hesitation among policymakers, marketers, and practitioners due to anticipated resistance. The concept of resistance is intricate and viewed diversely across research disciplines. We conducted an extensive systematic literature review supplemented by an artificial intelligence-based approach. We evaluated 3,387 studies to identify 51 key papers. The results reveal that resistance is under-researched. Resistance to plant-based diets is associated with practical barriers, whereas resistance to reducing meat consumption is tied more to moral and social aspects. Resistance predominantly manifests https://www.annualreviews.org/content/journals/10.1146/annurev-food-111523-121744

Het onderzoek dat in het kader van de Versnellingsagenda nieuwe eiwitten is uitgevoerd, heeft stevig bijgedragen aan de versterking van de kennisbasis. Uitgebreide literatuurstudies en empirische onderzoeken hebben geleid tot nieuwe wetenschappelijke inzichten, literatuuroverzichten die de wetenschappelijke stand van zaken opmaken over vleesreductie en consumentenacceptatie van nieuwe eiwitten, en tot aanbevelingen voor beleid. Behalve de vijf studies die hierboven vermeld zijn, heeft het onderzoek indirect bijgedragen aan de realisatie van verwante output.¹ De belangstelling vanuit media, maatschappelijke organisaties of professionele stakeholders voor het onderzoek heeft bijgedragen aan het geven van aandacht aan consumentenonderzoek naar nieuwe eiwitten.

Het project Versnellingsagenda wordt afgerond met de drie genoemde factsheets. De factsheets wijzen erop dat de beoogde verandering in de consumptie van dierlijke en plantaardige eiwitten de komende jaren niet vanzelf zal plaatsvinden. Er is gezocht naar mogelijkheden en barrières die de verhouding tussen dierlijk en plantaardig eten beïnvloeden en naar handvatten voor beleid om de eiwittransitie te versnellen. Zo passeren diverse mogelijkheden om beleidsmatig te interveniëren ten gunste van de eiwittransitie de revue. Er wordt onder meer aangevoerd dat ook beleidsopties die bepaalde consumentenkeuzes indammen tot het beleidsrepertoire behoren (factsheet Gedragsinterventies). Er wordt aangegeven dat de vleesgerichte eetcultuur een centrale rol speelt in hoe consumenten aankijken tegen het eten van (minder) vlees en welke veranderingsstrategieën ten aanzien van hun vleesconsumptiegedrag ze al dan niet bereid zijn te hanteren (factsheet Geleidelijke gedragsverandering). Aan de orde komt eveneens dat weerstand vaak – niet in het minst in de wereld van politiek en beleid – als een reden wordt beschouwd om voorzichtig of niet in te zetten op verandering. Maar weerstand is minder ‘absoluut’ dan het lijkt: vaak komt deze voor onder een specifieke doelgroep, neemt af na verloop van tijd of kan beleidsmatig worden verminderd (factsheet Weerstand).

Noot

¹ In dit verband is te verwijzen naar: M. Verain en H. Dagevos (2023). ‘Opschuiven naar een meer plantaardig eetpatroon’. *Voeding Nu*, 25, 12-15; G. Andreani, G. Sogari, A. Marti, F. Froldi, H. Dagevos en D. Martini (2023). ‘Plant-based meat alternatives: Technological, nutritional, environmental, market, and social challenges and opportunities’. *Nutrients*, 15, 452; H. Dagevos en M.C. Onwezen (2023). ‘Eiwitbalans’. In: P. Berkhout, H. Vermeulen en P. Ramaekers (eds.) *Staat van landbouw, natuur en voedsel, 2023*. Wageningen: Wageningen Economic Research, 103-105; M.C.D. Verain, H. Adema en H. Dagevos (2023). ‘Eerste Nederlandse gebiedspilot: Naar meer plantaardige eiwitconsumptie in Altena’. *Voeding Nu*, 25, 12-14; H. Dagevos en W. Verbeke (2023). ‘Vlees eten en vleesminderen in de Lage Landen: Een consumptiesociologische bijdrage’. *Tijdschrift Sociologie*, 4, 210-235; H. Dagevos, D. Taufik, M.J. Reinders, R. Rood en E.P. Bouwman (2024). ‘The power of behavioural nudges tailored to plant-based dishes when eating out’. In: G. Bartella en C. Santini (eds.) *Plant-based food consumption: Products, consumers and strategies*. Cambridge (MA): Woodhead Publishing, 297-316; G. Andreani, M. Banovic, H. Dagevos en G. Sogari (2024). ‘Consumer perceptions and market analysis of plant-based foods: A global perspective’. In: F. Boukid, C.M. Rosell en N. Gasparre (eds.) *Handbook of plant-based food and drinks design*. London: Academic Press, 393-408; M.J. Reinders, E.P. Bouwman en M.C. Onwezen (2024). ‘Reducing meat consumption in restaurants: Exploring the default mechanism in a surprise menu, combined with effort and price incentives’. *Journal of Environmental Psychology*, 98, 102402.

Meer informatie

Hans Dagevos | Marleen Onwezen
hans.dagevos@wur.nl | marleen.onwezen@wur.nl
www.wur.nl/social-and-economic-research

2025-065